

LA UNIÓN INTERACADÉMICA DE BARCELONA, 1931-1936

ALBERT BALCELLS

Durant la dictadura de Primo de Rivera, amb la liquidació de la Mancomunitat, l'IEC va restar orfe de suport públic i la Diputació de Barcelona, presidida per Milà i Camps, va treure de la dovella de la porta del Palau de la Generalitat, al carrer del Bisbe, les lletres de metall amb la inscripció «Institut d'Estudis Catalans». La Diputació s'emparà dels serveis que l'Institut havia promogut i dirigit i si la institució no va ser legalment suprimida va ser probablement per la seva vinculació a la Unió Acadèmica Internacional, de la qual era membre fundador. Foragitat del Palau de la Diputació de Barcelona, l'IEC només va poder continuar algunes de les seves publicacions gràcies al mecenatge privat i les seccions continuaren les seves reunions als domicilis dels seus membres.

En contrast amb l'eclipsi forçat de l'IEC, les acadèmies barcelonines practicaren un conformisme polític que donà lloc a algunes crítiques, singularment a l'Acadèmica de Bones Lletres on, per causa d'uns comentaris en aquest sentit, Ferran Valls i Taberner i Ramon d'Alòs-Moner estigueren a punt de ser expulsats, decisió que va ser anul·lada per la majoria dels membres de l'entitat esmentada.

Les acadèmies barcelonines no van obtenir cap increment de la pobra subvenció que rebien de la Diputació a canvi de la seva docilitat política, però la seva imatge no en va resultar beneficiada, mentre que l'IEC, amb el valor afegit d'haver estat proscrit per la dictadura, recuperava el 1930 el suport de la nova Diputació de Barcelona i el 1931, abans del canvi de règim, juntament amb la Biblioteca de Catalunya, rebia de l'Ajuntament de Barcelona els locals de l'antic Hospital de Santa Creu i Sant Pau i la Casa de Convalescència. S'hi aniria traslladant lentament durant el quinquenni següent, ja sota la Generalitat republicana, a mesura que es fessin les obres d'adaptació i restauració d'aquells antics edificis.

Entre el darrer pressupost de la Mancomunitat corresponent al 1923 i el de la Generalitat per a l'any 1933, les subvencions anuals que rebien l'Acadèmia de Bones Lletres i l'Acadèmia de Ciències no es van moure de les mil pessetes cada una, si bé la de Ciències rebia 7.500 pessetes per a l'Observatori Fabra el darrer dels anys esmentats. L'IEC, en el darrer pressupost de la Mancomunitat, a banda de les partides destinades als serveis que li estaven encomanats, disposava d'una subvenció de 75.000 pessetes —25.000 per a cada una de les seves tres seccions—, i el 1933 percebia de la Generalitat 120.000 pessetes, si s'hi sumen les 40.000 destinades per separat a cada secció, sense incloure les subvencions que rebia cada un dels deu serveis que eren encomanats a l'Institut.

El decret de creació del Consell de Cultura de 18 de juny de 1931 esmentava l'IEC en primer lloc entre les entitats que calia tenir en compte, al costat de la Universitat de Barcelona i altres, mentre que les acadèmies no eren expressament esmentades. Però els vint-i-cinc membres del Consell de Cultura, nou organisme tècnic assessor de la Generalitat, van ser designats de manera individual i no corporativa.

La presència de membres de l'IEC era notablement superior a la dels membres de les acadèmies barcelonines. Únicament n'hi havia dos de l'Acadèmia de Bones Lletres al Consell de Cultura. L'un, Serra Hunter, era alhora membre de l'IEC, i ostentava, sobretot, la seva condició de rector de la Universitat —va ser nomenat pel govern de Francesc Macià i ratificat pel govern de la República. L'altre, Duran i Sanpere, formava part de la ponència d'arxius, biblioteques, museus i belles arts, com a director fundador de l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona i no com a secretari de l'Acadèmia de Bones Lletres, mentre que Francesc Martorell, membre de la mateixa ponència, era vist com a representant de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC, secció de la qual era secretari permanent. La SHA de l'IEC tenia encomanats, com abans del 1924, els serveis de conservació de monuments, d'excavacions i de foment dels arxius i museus locals. Amb motiu de la mort prematura de Francesc Martorell, i per a succeir-lo al mateix lloc del Consell de Cultura, el 15 de novembre de 1935 Josep Puig i Cadafalch va ser designat president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut. Aquest fet va confirmar en certa manera que Martorell havia estat designat com a representant de l'IEC; a més, es tenien en compte els seus mèrits a l'hora de designar-lo vocal del Consell de Cultura.

Tot i comptar amb l'IEC, la Generalitat republicana pensava a crear una nova institució acadèmica. Així, en el llibre *L'obra de cultura*, publicat el 1932 per la Generalitat (p. 240), es diu en un epígraf titulat «Acadèmia literària»: «El conseller d'Instrucció Pública suggerí al Consell (de Cultura) la conveniència de procedir a la creació d'un seminari o institut, diguem-ne acadèmia, donant a la paraula un sentit nou. És a dir, no pas una institució uniformada per a consagracions pòstumes, sinó un organisme viu, un autèntic laboratori de treball. Aquesta acadèmia aplegaria al seu volt homes de pensament i, sobretot, literats. No pas per destriar-s'hi en penyes, sinó per exercir una col·laboració eficacíssima a l'obra cultural de la Generalitat [...]. Aquesta acadèmia podria crear-se com un organisme absolutament nou a base de reorganitzar institucions existents, com ara l'Institut d'Estudis Catalans».

L'any 1932 el conseller Ventura Gassol ja pensava en allò que seria sis anys després la Institució de les Lletres Catalanes, creada en plena Guerra Civil, la tardor del 1937, pel seu successor al Departament de Cultura, el conseller Carles Pi i Sunyer. Si els homes de l'Esquerra Republicana comptaven amb l'Institut d'Estudis Catalans, però no podien deixar de considerar-lo en part una creació de la Diputació pràtica, una criatura de la Mancomunitat, i, en definitiva, de la Lliga Regionalista, i aspiraven al fet que la Generalitat republicana creés la seva pròpia entitat acadèmica, és fàcil suposar que les acadèmies anteriors a la creació de l'IEC semblessin als nous dirigents polítics del 1931 quelcom molt més allunyat dels seus projectes.

Per millorar la seva consideració pública les quatre acadèmies —la de Bones Lletres, la de Ciències i Arts, la de Medicina i la de Belles Arts— començaren abans del canvi de règim del 14 d'abril de 1931 unes converses amb vista a una associació entre elles. La idea va ser de Manuel Rodríguez Codolà, secretari de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, presidida des del 1928 pel compte de Güell i marquès de Comillas, Joan Antoni Güell i López, que va ser alcalde de Barcelona el 1930. Que la iniciativa partí de Rodríguez Codolà, ho sabem per les paraules del marquès de Camps en el primer acte públic de la Unió Interacadèmica.

Concebut abans del 14 d'abril de 1931, el projecte va semblar encara més necessari després de la proclamació de la República, que induí les acadèmies a prescindir de l'adjectiu reial que precedia el seu nom. Al mateix temps adoptaven el català com a llengua oficial i l'Acadèmia de Bones Lletres reconeixia les normes ortogràfiques i la codificació lèxica de l'Institut, posant fi a d'una llarga oposició. Segons Alexandre Galí, contribuïren activament a endegar el projecte de la Unió Interacadèmica Agustí Duran i Sanpere, secretari de l'Acadèmia de Bones Lletres, i Antoni Torroja, secretari de l'Acadèmia de Ciències.

En aquell moment presidia l'Acadèmia de Bones Lletres Eduard Toda i Güell, que havia substituït Francesc Carreras Candi després del 14 d'abril de 1931. El president de l'Acadèmia de Ciències i Arts era des del 1926 Carles de Camps i Olzinelles, marquès de Camps. I l'Acadèmia de Medicina era presidida per un membre fundador de la Secció de Ciències de l'IEC, August Pi i Sunyer. Aquest era l'únic president d'acadèmia ben situat políticament en aquell moment, perquè l'hisendat marquès de Camps i el multimilionari comte de Güell eren polítics de la Lliga Regionalista, el partit derrotat per la nova Esquerra Republicana, que dominava la Generalitat.

Encara que l'IEC no va tenir cap intervenció en la idea de la Unió Interacadèmica, i restava per definició extern al projecte, convé recordar que durant els anys de la Segona República, com sempre ha passat, una part important dels membres de l'Institut d'Estudis Catalans eren membres alhora de les acadèmies barcelonines. Així, dels vuit membres de la Secció Històrico-Arqueològica, cinc pertanyien alhora a les altres acadèmies de Barcelona: Antoni Rubió i Lluch, Ramon d'Alòs-Moner i Ferran Valls i Taberner eren membres de l'Acadèmia de Bones Lletres, i Rubió i Lluch i Josep Puig i Cadafalch ho eren de l'Acadèmia de Sant Jordi. Dels set membres de la Secció de Ciències, quatre formaven part també d'altres acadèmies: Eduard Fontseré i Esteve Terrades pertanyien a la de Ciències i Arts; Jaume Serra Hunter, a la de Bones Lletres, i August Pi i Sunyer, com s'ha dit, a la de Medicina. La Secció Filològica únicament compartia un membre amb altres acadèmies barcelonines: Lluís Segalà, que era numerari de l'Acadèmia de Bones Lletres. El 45 % dels membres de l'IEC pertanyien alhora a les altres acadèmies barcelonines.

Alexandre Galí escriu sobre la Unió Interacadèmica en el llibre xvi de la seva *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya, 1900-1936*: «De fet es tractava de revalorar en ocasió de l'autonomia el prestigi de les velles acadèmies sorgides sota la protecció de la reialesa, però innegablement marcides a compàs de la decadència de la

institució monàrquica a la qual els catalans des d'aquesta terra poblada de lleialtat havien volgut ésser excessivament fidels, atès el que els valia aquesta protecció nominal i el que valia a Catalunya la influència nefasta que representava. La Unió Interacadèmica venia a ésser un assaig de reempelt de les velles institucions a la soca pairal que desitjava només adollar-hi la ceba vivificadora». I afegeix: «L'Acadèmia de Jurisprudència devia d'ésser-ne exclosa pel fet de tractar-se d'una entitat dependent o complementària d'un organisme professional: el Col·legi d'Advocats de Barcelona». No es pot dir que Galí amagui el seu catalanisme republicà en el text que s'acaba de reproduir.

«No hem trobat —diu Alexandre Galí— cap dada que reveli l'existència d'un pacte entre les acadèmies ni cap organització definida de la unió. Pel que hem deduït del que es diu en les publicacions de les acadèmies esmentades, fou un benentès que no comportava més lligam ni obligació que la celebració d'una festa anyal en comú, organitzada per torns entre les quatre acadèmies esmentades. En aquesta festa un membre de l'acadèmia organitzadora llegia un treball de fons i els presidents o representants acadèmics complementarien l'acte amb sengles discursos».

El primer acte públic de la Unió Interacadèmica es va celebrar a l'amfiteatre de l'Acadèmia de Medicina, al carrer del Carme, el 14 de desembre de 1931. Presidí la primera festa Eduard Toda per ser l'Acadèmia de Bones Lletres la més antiga de totes quatre, i seien al seu costat el president accidental de la Generalitat i alcalde accidental de la ciutat, Joan Casanovas, i el governador civil Anguera de Sojo. L'IEC estava representat pel seu president d'aquell quadrimestre, Josep Maria Bofill i Pichot, president de la Secció de Ciències. L'IEC era una de les entitats científiques presents, entre les quals no faltava la Universitat de Barcelona amb el seu rector Jaume Serra Hunter.

En el seu parlament inaugural, August Pi i Sunyer va dir: «Fondre les funcions especialitzades de les Acadèmies, obrir-les a la vida social, exterioritzar la nostra obra i cridar tots aquells que puguin contribuir a ella, mostrant si és infundat el retret que se'ns feia repetides vegades, de viure dins d'un clos inaccessible, és vitalitzar i acordar amb les necessitats i els neguits de l'hora d'avui, les nostres més que seculars institucions».

Aquest afany de recuperació de l'autoestima i de la consideració social es troba també en el discurs del comte de Güell amb motiu de l'acte de la Unió Interacadèmica el 1935: «I les nostres Acadèmies? Fa cinc anys que les nostres Acadèmies, a les golfes d'edificis públics, vivien administrativament, sense que la ciutat en conegués llur existència. Es considerava més honorífic ésser corresponent de les Acadèmies de Cultura castellana que no pas ésser Acadèmic de la Cultura catalana. Els presidents d'unes acadèmies no sabien qui ho era de les altres...; i què ha passat? Administrativament som encara el mateix que érem; oficialment seguim en els mateixos locals. Què ha passat? Per què de dos anys ençà (hauria d'haver dit quatre) ens reunim anualment totes les Acadèmies juntes? Per què cada any escollim per reunir-nos un saló més gran? Per què aquest any hem demanat que la ciutat ens decori el saló amb plantes? Per què, tots aquests canvis? Què ha passat? Sí: ha passat una ventada de llibertat, i nosaltres, encara que dintre de les velles gàbies, sense saber per què, ens hem sentit batre d'ales».

August Pi i Sunyer ressaltava en el seu parlament del 1931, com no podia ser altrament, la presència de l'IEC, «la gloriosa Institució, honor de Catalunya, i que sortosament ens serà ben aviat veïna. L'Institut i les Acadèmies treballem alhora pel bé i pel prestigi de Catalunya, i fent junts el camí, la tasca ens serà més agradable, reconfortats mútuament. El camí aquest és aspre encara, però es farà planer amb l'amistosa i exemplar companyonia».

El 14 de desembre de 1931 Eduard Toda cloïa l'acta amb un breu parlament on deia: «La fusió a París de les cinc acadèmies sota el nom d'Institut de França ha produït els beneficiosos resultats que tots coneixem. Els nostres esforços reunits podran ésser útils a les terres de parla catalana, a les quals portarem aquelles especials dots de cultura, ànima i raó privatives de les nostres respectives Acadèmies, amb elements millor avaloats pel comú esforç de tots nosaltres, vells representants d'unes organitzacions consagrades per la història, ensems que renovadores amatents i partidàries de tots els progressos de la vida».

Bonaventura Bassegoda, primer consiliari de l'Acadèmia de Sant Jordi i futur president accidental durant la Guerra Civil, parlà a l'acte del 14 de desembre de 1931, i també va fer una al·lusió al model de l'Institut de França. Va dir uns mots d'agraïment i de salutació. «D'agraïment, per haver estat cridada la nostra Acadèmia a la unió de totes les altres de Barcelona, i de salutació, per ésser la primera volta que ens reunim en cos acadèmic, no precisament dessota la cúpula de l'Institut, que això vindrà un dia o altre, sinó sota el sostre d'una de les més representatives construccions de la cultura científica barcelonina, l'amfiteatre de la primera escola o col·legi de Cirurgia». Confessà també Bassegoda que en els inicis no s'havia vist clar el projecte d'unió, atesa l'heterogeneïtat extrema dels components, i volgué assenyalar allò que podia enllaçar els seus membres per les relacions entre les arts i disciplines respectives, tot dedicant a aquest objectiu uns paràgrafs eloqüents però d'argumentació un xic forçada, com a mínim llegits avui.

Eduard Toda indicava com a exemple d'una tasca comú a fer elaborar «un gran diccionari biogràfic i bibliogràfic dels fills de Catalunya, dignes de ser recollits per llur ciència, per llurs talents artístics o literaris, per llurs esforços industrials o econòmics, en fi, per llurs vides, mereixedores d'ésser recordades en l'escrit que no s'esborra i en el llibre que perdura». És l'únic esbós de projecte de treball en comú de la Unió Interacadèmica, formulat públicament.

La dissertació monogràfica va ser confiada el 14 de desembre de 1931 a Jaume Peyrí i Rocamora, que tractà del tema *Metges filòsofs i metges artistes*. Era una manera escaient de mostrar els lligams entre els presents, però la seva conclusió no era gaire encoratjadora: «El metge humanista medieval i el físic del Renaixement, enciclopèdic, filòsof, teòleg, inadaptat, que nosaltres tenim a casa nostra tan bellament representats, respectivament, per Arnau de Vilanova i per Miquel Servet, s'han convertit avui en un operari especialitzat que ha de donar tot el seu temps a afinar, a perfeccionar la branca del saber que ha recollit; esclau del maquinisme, l'engranatge del qual li esmicola el millor de la seva ànima, no pot ésser filòsof malgrat la seva apetència congènita per

aquestes disciplines. O el recull l'ascetisme sublim de donar-ho tot al Moloc, que destrueix tot el millor i el més selecte de la humanitat, en sacrifici de l'avenç científic, o bé s'arrecera en l'art, per a cercar un caliu, una compensació beneïda que embelleixi la seva ànima».

El segon acte públic de la Unió Interacadèmica va tenir lloc al saló de retrats de la Universitat de Barcelona el 20 de desembre de 1932 i el discurs amb tema de fons el va pronunciar el Pare Ignasi Casanovas, com a membre de l'Acadèmia de Bones Lletres, l'entitat a qui pertocava organitzar la festa d'aquell any. El seu discurs tractà d'una temàtica aleshores nova i en la qual Casanovas estava treballant: *La cultura catalana del segle XVIII*. Era un tema molt adient si tenim en compte que es tractava del segle del naixement de les acadèmies aplegades en l'acte. El discurs va ser publicat per la Biblioteca Balmales, institució creada per Casanovas, però l'edició tingué el concurs de l'Acadèmia de Bones Lletres, que figura a la coberta.

Aquell any havia estat dissolta la Companyia de Jesús a Espanya i els seus béns havien estat confiscats per la República. En aquest context un jesuïta com Ignasi Casanovas ressaltava, entre altres punts històrics, el paper destacat dels jesuïtes a Catalunya en la cultura erudita i científica del segle de les llums i remarcava la seva continuïtat quan van ser desterrats per Carles III. Casanovas deia que una de les causes de la mort de la cultura catalana setcentista va ser l'expulsió dels jesuïtes, abans de les altres dues, que indicava: la Guerra del Francès i les guerres civils que acaben temporalment el 1839. La tesi es formulava en un discurs pronunciat en un espai de l'Estat com la Universitat de Barcelona, que acabava de rebre, però, el seu Estatut d'Autonomia.

El P. Casanovas treu la conclusió que no cal esperar de l'Estat que la cultura prengui un ritme vital normal. Adverteix que «quan ha posat el seu concurs —que de vegades és necessari— en una institució de cultura, el més prudent és treure-li de les mans i posar-la en [les] dells organismes naturals de la societat». Diu també que, per meritori que sigui l'esforç del treball intel·lectual aïllat i dels mecenes individuals, calen institucions autònomes. «Aquests organismes espontanis —d'aquesta mena són les nostres Acadèmies— que agermanen i coordinen els treballadors intel·lectuals, són els que asseguren —dintre sempre de les humanes imperfeccions— la vida normal de la cultura».

A diferència de les altres celebracions anuals de la Unió Interacadèmica, no consta en la publicació la relació dels assistents en representació d'altres institucions ni els discursos dels presidents de les acadèmies barcelonines. La crònica apareguda a *La Vanguardia* l'endemà de la festa diu que parlaren Eduard Toda, com a president de l'Acadèmia de Bones Lletres, i August Pi i Sunyer. El darrer va declarar que en la nova estructuració de Catalunya corresponia a les quatre acadèmies la direcció de tot allò relacionat amb la cultura, atesos la solvència moral, el passat i el present de les entitats d'aquella Unió Interacadèmica.

Dels cercles oficials només van estar representats a l'acte l'Ajuntament de Barcelona, en la persona del regidor Pellicena, i el rectorat de la Universitat, en la persona de Jaume Peyrí. Però no hi va haver cap representació de la Generalitat, que estigué absent també

de les altres dues festes anyals que es celebrarien, talment com si es desentengués de la Unió Interacadèmica.

El tercer acte públic de la Unió Interacadèmica tingué lloc a l'Acadèmia de Ciències, a la rambla dels Estudis, el 30 de gener de 1934. La conferència va córrer a càrrec d'Esteve Terrades, que parlà del tema *Els conceptes bàsics del càlcul de probabilitats*. Ni la conferència ni la ressenya de l'acte van ser publicats per l'Acadèmia de Ciències. *La Vanguardia* de l'endemà diu que hi va parlar Carreras Candi, novament president de l'Acadèmia de Bones Lletres, i que va cloure l'acte Eduard Alcobé, vicepresident de l'Acadèmia de Ciències, en lloc del marquès de Camps, que es trobava malalt.

Carreras Candi va rebatre el tòpic que l'especialització era signe de barbàrie i defensà el professionalisme com a indispensable, de manera que l'harmonia i la unió de les ciències havien d'arribar per mitjà de la divisió del treball, encara que no considerava positiu el científisme que es divorcia de la vida.

La quarta i darrera festa de la Unió Interacadèmica va tenir lloc el 30 d'abril de 1935 a la Casa Llotja, com corresponia a un acte organitzat per l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. El conferenciant escollit va ser Josep Puig i Cadafalch, en tant que membre de l'Acadèmia de Sant Jordi, a la qual havia ingressat el 1931. El tema tractat va ser *Lleis històriques de la vida dels estils arquitectònics*.

El marquès de Camps, president de l'Acadèmica de Ciències, féu un breu parlament sobre «El que ha estat l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona i el que és». El cert és que parlà gairebé únicament del passat. El comte de Güell, en nom de l'Acadèmica de Sant Jordi, pronuncià un breu discurs, «Elogi de la Cultura catalana», que traspuava un optimisme voluntarista.

Ramon d'Alòs, secretari general de l'IEC, el representava en aquell acte, atès que el president de l'Institut, en el quadrimestre que aleshores acabava, era precisament el conferenciant, Josep Puig i Cadafalch. Presidí la festa el comte de Güell, acompanyat de Jaume Peyrí, president de l'Acadèmia de Medicina, Carreras Candi, president de l'Acadèmia de Bones Lletres, i el marquès de Camps, president de la de Ciències. Entre els assistents hi havia un representant del rectorat de la Universitat de Barcelona però, per segona vegada, resulta notòria l'absència de la Generalitat.

Convé recordar que el país es trobava encara sota la repressió posterior a la revolta del sis d'octubre de 1934 i que tot just s'acabava de designar un consell gestor de la Generalitat amb el radical lerrouxista Pich i Pon com a governador general. Lluís Duran i Ventosa acabava de ser designat conseller de cultura.

La Guerra Civil acabà amb la Unió Interacadèmica de Barcelona. Caldria fer una lectura dels llibres d'actes de les juntes de govern de les quatre acadèmies integrants i de la correspondència dels seus secretaris generals per a saber si els components van aspirar a fer quelcom més que els simples quatre actes públics que se celebraren. De moment, no sembla que passés d'un projecte, que la Generalitat republicana no arribà a reconèixer ni a assumir oficialment i que no es traduí en cap empresa concreta ni en cap canvi institu-

cional. Tampoc no sembla que el grau d'interès de les quatre entitats que componien la Unió fos el mateix, atès que es publicà un opuscle amb els discursos de la primera festa, la del 1931, de la segona i de la darrera, l'organitzada per l'Acadèmia de Sant Jordi, però no els de la tercera, a l'Acadèmia de Ciències.

Les quatre acadèmies que propulsaren la Unió semblaven caminar lentament cap a una possible federació que les potenciés a totes i cada una, segons el model de l'Institut d'Estudis Catalans. Les tres seccions autònomes de l'Institut —Històrico-Arqueològica, Filològica i de Ciències— tenien pressupost, publicacions i serveis propis i diferents, i així formaven una federació en què les diversitats eren compatibles amb una acció mancomunada i una relació privilegiada amb la Generalitat de Catalunya. La Unió Interacadèmica va ser un intent d'adaptació de les quatre acadèmies barcelonines al nou marc polític republicà i autonomista, però aquest pas no va trobar resposta per part de les autoritats polítiques catalanes. Mai no pretengué ningú que l'IEC formés part també d'aquella Unió Interacadèmica.

BIBLIOGRAFIA

- ACADÈMIES DE BONES LLETRES, CIÈNCIES I ARTS, MEDICINA I BELLES ARTS DE BARCELONA (s. a.). *Primera sessió interacadèmica que tingué lloc el dia 14 de desembre de 1931 en l'amfiteatre de l'Acadèmia de Medicina*. Barcelona: Impremta Badia, 42 p.
- CASANOVAS, Ignasi (1932). La cultura catalana del segle XVIII. Discurs llegit en la segona festa d'Unió Interacadèmica haguda el 20 de desembre de 1932 en la Universitat de Barcelona pel P. Ignasi Casanovas, membre numerari de l'Acadèmia de Bones Lletres. Barcelona: Biblioteca Balmes, 40 p.
- UNIÓ INTERACADÈMICA. ACADÈMIES DE BONES LLETRES, CIÈNCIES I ARTS, MEDICINA I BELLES ARTS DE BARCELONA (1935). Acte de la IV Festa d'Unió Interacadèmica haguda a la Casa Llotja el 30 d'abril del 1935 i organitzada per l'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. Barcelona, 44 p.